

Система охорони сортів рослин UPOV

Антоніна Пахаренко-Андерсон, керуючий партнер патентно-правової фірми «Пахаренко та партнери», президент Українського альянсу по боротьбі з підробками і піратством (UAACP), патентний повірений України

Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин (*International Union for the Protection of New Varieties of Plants, UPOV*) – міжурядова організація, штаб-квартира якої знаходиться у м. Женева. Сама аббревіатура **UPOV** походить від французької назви організації *Union internationale pour la Protection des Obtentions Vegetales*.

UPOV заснований Міжнародною конвенцією з охорони нових сортів рослин від 02.12.1961 року, переглянутою в м. Женева 10.11.1972 р., 23.10.1978 р. та 19.03.1991 р., до якої Україна приєдналась 02.08.2006 р., а набрання чинності відбулося 12.09.2006 р. (далі – Конвенція UPOV).

Система UPOV створена для розвитку сільського господарства, як система підтримки селекціонерів: окремих осіб, фермерів, малих і середніх підприємств та великих селекційних інститутів/підприємств у приватному та державному секторах.

Конвенція UPOV забезпечує державам-членам підґрунтя для заохочення селекції рослин, шляхом надання селекціонерам нових сортів рослин охорони правом інтелектуальної власності – права селекціонера.

Система UPOV підтримує довгострокові інвестиції в селекцію та забезпечує основу для інвестицій у розповсюдження насіння та саджанців для розмноження сортів, які відповідають потребам фермерів.

Відповідно до «виключення селекціонера» в Конвенції UPOV, дозвіл селекціонера на використання охоронюваних сортів для цілей селекції не потрібен.

З самого початку система UPOV була задумана для досягнення найбільшого прогресу в селекції рослин і, отже, для підтримки найбільшого прогресу в сільському господарстві на благо фермерів і суспільства в цілому. Ця концепція закріплена у «виключенні селекціонера», базовій особливості системи UPOV з моменту її створення. Цей виняток дозволяє охоронюваним сортам рослин бути доступними для подальшого розведення будь-якими селекціонерами, таким чином визнаючи, що доступ до генетичних ресурсів є необхідною умовою для будь-якого типу селекції.

Нові сорти рослин із такими характеристиками, як покращена врожайність, стійкість до шкідників і хвороб рослин, стійкість до солі та посухи або краща адаптація до кліматичних навантажень є ключовим елементом підвищення продуктивності та якості продукції в сільському господарстві, садівництві та лісництві, одночасно мінімізуючи тиск на природне середовище. Через постійну еволюцію нових шкідників і хвороб, а також зміни кліматичних умов і потреб користувачів існує постійний попит фермерів/виробників на нові сорти рослин і розробка селекціонерами таких нових сортів рослин.

Щоб сорт отримав охорону правом інтелектуальної власності, він повинен чітко відрізнятися від усіх наявних сортів на основі фізично виражених характеристик, наприклад, висоти рослини, часу цвітіння, кольору плодів, стійкості до хвороби тощо.

Величезний прогрес у продуктивності сільського господарства в різних частинах світу значною мірою

ґрунтується на покращених сортах разом із вдосконаленими методами ведення сільського господарства, і від них залежить майбутня продовольча безпека кожної країни світу.

ВИМОГИ ДО ОХОРОНИ НОВОГО СОРТУ РОСЛИН

Відповідно до Конвенції UPOV, право селекціонера надається лише тоді, коли сорт є (i) новим, (ii) відмінним, (iii) однорідним, (iv) стабільним і має відповідну назву.

ПОДАННЯ ЗАЯВКИ

Тільки селекціонер може захистити права інтелектуальної власності на новий сорт рослин. Немає обмежень щодо того, кого можна вважати селекціонером за системою UPOV: селекціонером може бути фізична особа, фермер, дослідник, державний інститут, приватна компанія тощо.

Для того, щоб отримати захист, селекціонеру необхідно подати індивідуальні заявки до визначених органів влади держав-членів UPOV, яким доручено завдання надання прав селекціонерів (див. https://www.upov.int/members/en/pvp_offices.html).

Водночас UPOV розробив UPOV PRISMA, онлайн-інструмент, який допомагає заявникам подати заявку на права селекціонерів до офісів plant variety protection (PVP) держав-членів UPOV, через вебсайт UPOV (див. <https://www.upov.int/upovprisma/en/index.html>).

36 членів UPOV беруть участь в UPOV PRISMA, включаючи Європейський Союз (The Community Plant Variety Office, CPVO). Контактні дані органів, відповідальних за надання прав селекціонерів, наведено на вебсторінці https://www.upov.int/members/en/pvp_offices.html.

НЮАНСИ ОХОРОНИ В СИСТЕМІ UPOV

Конвенція UPOV надає захист лише новим сортам рослин.

UPOV не регулює сорти, на які не поширюється охорона сортів рослин, тобто не обмежує можливості фермерів вирощувати та продавати матеріал для розмноження незахищених сортів.

Будь-який селекціонер може визначити умови та обмеження, за яких він дозволяє використання сорту, на який він має зареєстроване право селекціонера, тобто, він може, наприклад, дозволити фермеру вільно обмінюватися насінням захищених сортів у межах місцевої громади.

Система UPOV не заважає фермерам використовувати традиційні чи місцеві сорти. Фермери можуть вирощувати захищені чи незахищені сорти. Система UPOV заохочує розробку нових сортів, що надає фермерам новий вибір.

Конвенція UPOV вимагає, щоб право селекціонера було незалежним від будь-яких заходів, вжитих Договірною стороною для регулювання на її території виробництва, сертифікації та продажу матеріалу сортів або імпорту чи експорту такого матеріалу. Система UPOV не має відношення до заходів, що регулюють торгівлю, наприклад, сертифікація насіння, офіційні реєстри сортів, придатних до поширення (наприклад, Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні, Національний список, Офіційний каталог), бо таке регулювання має здійснюватися за допомогою відповідного спеціального та незалежного механізму кожного державо-членом. Це не функція системи UPOV регулювати ринкові відносини.

Якщо в українських селекціонерів виникнуть додаткові питання щодо реєстрації нових сортів рослин за системою UPOV, або, якщо маєте бажання захистити власну селекцію (зареєструвати нові сорти в Україні чи в інших країнах світу), або бажаєте зареєструвати право на поширення сорту (стати підтримувачем певного сорту), то звертайтеся до нашої компанії за допомогою. Ми завжди готові надати фахову підтримку українським суб'єктам господарювання у створенні їх унікального бізнес-активу – українського ягідного бренду!

<http://pakharenko.ua>